

دانشگاه مجازی المصطفی صلى الله عليه وآله

معاونت پژوهشی و تولید

گزارش نشست علمی پژوهشی

عنوان نشست	جایگاه حکیم طوس و شاهنامه در اعتدای زبان فارسی
موضوع نشست	زبان و ادبیات فارسی
سخنران	خانم دکتر فاطمه حاجی رحیمی
دبیر علمی	جناب آقای رسول ملکیان
زبان ارائه	فارسی
زمان برگزاری	۲۷ شهریور ۱۴۰۰
مکان برگزاری	تحت وب
تعداد شرکت کنندگان	۱۲۰ نفر آنلاین
لینک دسترسی به محتوای نشست	https://live.mou.ir/p594083w88z9/

متن نشست

بسم الله الرحمن الرحيم

جایگاه حکیم طوس و شاهنامه در اعتلای زبان فارسی

این نشست علمی پژوهشی در تاریخ ۲۷ شهریور ۱۴۰۰ توسط معاونت پژوهش تدارک دیده شد و به زبان فارسی برگزار گردید

در زیر گزارشی از اهم موضوعات مطروحه در این نشست علمی ارائه می گردد:

نشست در تاریخ مذکور و در رأس ساعت ۱۰ با خیرمقدم و خوشآمدگویی جناب آقای ملکیان آغاز شد. پس از ورود حاضران، سخنرانی بنده با گرامیداشت استاد شهریار و بزرگداشت روز ملی شعر و ادب فارسی و ارادت و ستایش این شاعر بزرگوار از فردوسی آغاز شد.

فهرست مطالب ارائه شده در نشست:

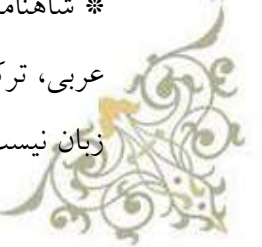
۱- راز ماندگاری شاهنامه و زبان فارسی

۲- نقش فردوسی در هویت ملی ایران و ایرانی

شاعران و سخنوران این سرزمین زبان نیاکان خود را با تلاش بسیار از گزند سستی و فراموشی حفظ کرده و در راه بالندگی و زنده نگه داشتن آن رنج‌های بسیار دیدند؛ حرکتی که با یعقوب لیث صفاری سلسله دار صفاریان آغاز شد؛ با رودکی، دقیقی و عنصری رشد کرد و بالید و با شاهکار جاودانه فردوسی به اوج بالندگی و سرفرازی رسید.

سخن حکیم توس با سرایش شاهنامه، سهمی بزرگ در پاسداری از زبان فارسی و انتقال آن به نسل‌های پس از خود ایفا نمود. گرچه هر یک از شاعران هم عصر فردوسی نیز به سهم خود در مایه‌ور کردن گنجینه ادب فارسی از واژه‌های سره و زیبا کوشیده‌اند ولی هنر فردوسی از دو جنبه بر دیگران برتری دارد؛ یکی از مهمترین اهداف فردوسی در آفرینش شاهنامه، پاسداری از زبان فارسی است. دیگر آنکه این کتاب بزرگ حماسی، در گذر قرن‌ها مورد توجه و دلبستگی همه ایرانیان و پارسی زبانان بوده است.

* شاهنامه گنجینه‌ای از واژگان اصیل و سره فارسی است و در بین شصت هزار بیت شاهنامه، وام واژه‌های عربی، ترکی، سریانی، هندی و یونانی روی هم رفته پنج درصد از این اثر را تشکیل می‌دهند. فارسی یک زبان نیست، بلکه تاریخ ماست و تمدن ما و هویت ماست.

شاهنامه از دیدگاه تاریخی، مثل یک پلی که گذشته و حال را به هم پیوند می‌دهد و سنت‌های ایران باستان و ره‌آوردهای اسلام را در یک فرهنگ واحد ادغام می‌کند.

فردوسی همه هستی خود را در راه اعتلای ایران و ترویج زبان شیرین فارسی نثار کرد و سی سال از بهترین دوران حیاتش را به خلق یکی از عظیم‌ترین شاهکارهای حماسی بشری مصروف کرد.

«شاهنامه» سند هویت و شناسنامه ایرانیان است. سرتاسر شاهنامه یادآوری آن شکوه عظیم از دست رفته ملت ایران است. شاهنامه بزرگترین حماسه جهان و کتاب پیوندهاست. بزرگترین سند زبانی است که هویت ملی و مذهبی ما را به هم پیوند میدهد. فردوسی با عشق به ایران و از درآمیختن عشق به فرهنگ و هویت ایرانی با چاشنی ارادت و حبّ خاندان عصمت و طهارت معجوننی را فراهم آورد که در طی چندین سده فرهنگ ایرانی را پیام‌آور و بشارت مهر و مهرورزی و خردورزی و دانش‌وری و امید و صلح در جهان معرفی کرد.

فردوسی، گنجینه‌ای از خرد و دانش و اخلاق را به ما تقدیم کرده است.

جنگ در شاهنامه یک کردار غیرخردورزانه و نکوهش شده است.

شاهنامه پیوند انسان با «ملکوت» است. حماسه‌ای که بزرگترین نیایش‌های یزدانی را دارد.

یکی از ارزش‌های شاهنامه که قابلیت مطالعه تاریخ تمدن باستانی ایران و حتی جهان از خلال داستان‌های آن است در خصوص جلوه‌های آیین نامگذاری در شاهنامه و نام پهلوانان است.

یک رسم عجیب (شاید در میان بزرگان) این بود که وقتی کودک زاده میشد، پدر بر او دو اسم می‌گذاشت. یک اسم که در گوش او میگفت و اسم آرمانی و آرزویی پدر بود و دیگر اسمی که برای مردم بود. به این رسم در زاییده شدن شیرویه اشاره شده است:

نبود آن زمان رسم بانگ نماز / به گوش چنان پروریده به ناز / یکی نام گفتمی مر او را پدر / نهانی دگر،
 آشکارا دگر / نهانی بگفتمی به گوش اندرون / همی خواندی آشکارا، برون / به گوش اندرون خواند خسرو
 قباد / همی گفتم شیروی فرخ نژاد.

شاه اسماعیل صفوی در لشکرکشی‌های خود به منظور تحریض روحیه سربازان و جنگجویان، سنت دیرپای شاهنامه‌خوانی را اجرا می‌کرد. در پی همین اهمیت بوده است که این اثر گرانسنگ بارها و بارها به زبان‌های مختلف دنیا ترجمه شده است.

شاهنامه کتاب کمان دارانی کمان ابروست، در شاهنامه از ۳۳ زن توانا نام برده می‌شود که بسیار تأثیرگذارند
زنانی شجاع، دلاور، سیاستمدار، سردار، سرباز، همسر دوست، وطن‌پرست، فرزند دوست، مدیر، خردمند که
جایگاه بسیار ارجمند در شاهنامه دارند.

فردوسی کوشید تا در کتابش، انسان آرمانی را در یک آرمان شهر به تصویر بکشد. به همین منظور، دست به
خلق انسان‌هایی چون فریدون، کیخسرو، رستم و انوشیروان زد. تا هرکدام جلوه‌هایی از کمال انسانی را
عرضه کنند.

فردوسی در شاهنامه، قالب واژه‌های ویژه فارسی، ایران باستان را دوباره زنده کرده است. وی اگر از ایران
باستان سخن می‌گوید ایران او، ایران آرمانی است، ایران شکوفا، پر از خیر و عدل و انصاف و انسان او
همان انسان آرمانی اوست: انسان خردمند و خردپرور، نیکوکار و دادگر، پر عشق و شور و کمال جویی.
سخنرانی استاد در ساعت ۱۱:۴۵ پایان یافت و سپس پرسش و پاسخ آغاز شد.

نشست در ساعت ۱۲:۱۵^۱ پایان یافت.

معاونت پژوهشی و تولید

نشست علمی با عنوان

جایگاه حکیم فردوسی و شاهنامه در اعتلای زبان فارسی

سخنران علمی

دکتر فاطمه حاجی رحیمی

مدرس زبان فارسی در دانشگاه صنعتی قم، دانشگاه مجازی و بنت الهدی

دبیر علمی

رسول ملکیان

استاد همکار دانشگاه مجازی المصطفی

نشانی شرکت در جلسه

live.mou.ir/research

شنبه - ۲۷ شهریور ۱۴۰۰

ساعت ۱۰ الی ۱۲

دانشگاه مجازی المصطفی

همراه با اعطای گواهی نامه

